

науки, молоді та спорту України. – Вид. 3-тє, доповн. і переробл. – К. : Прав. єдність : Алерта, 2012. – 524 с.

Шуляковський Олексій Вікторович,
*студент за ОР «Бакалавр»
юридичного факультету,
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

Науковий керівник:
*Теремцова Ніна Володимирівна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії права та держави
юридичного факультету,
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ ПРАВА ЩОДО ПРАВОМІРНОЇ ПОВЕДІНКИ

У літературі реалізація норм права розглядається як процес втілення правових приписів у поведінці суб'єктів та їх практичній діяльності щодо здійснення суб'єктивних прав та виконання юридичних обов'язків [9, с. 216]. Реалізацію норм права також можна розглядати як діяльність суб'єктів, сформовану відповідними мотивами і поставленими цілями для задоволення суб'єктивних потреб. Реалізацію норм права розуміють як фактичне здійснення правових приписів у поведінці та діяльності суб'єктів права [2, с. 127]. Саме через реалізацію норм права досягається результат, зміст якого був закладений законодавцем при виданні норми права [8, с. 208].

Реалізація норм права – це втілення розпоряджень правових норм у правомірній поведінці суб'єктів права, в їх практичній діяльності, її можна розглядати як процес і як кінцевий результат [3, с.218].

На першому етапі відбувається процес закріплення природних прав, даних людині від народження позитивним правом. Права людини є складовим елементом природного права. Для реалізації цих прав необхідно визнання їх державою. Тобто, необхідно надати правам людини форми закону, що відбувається шляхом їх конституційного закріплення та деталізації у поточному законодавстві.

На другому етапі закон через певні механізми набуває певної форми, яка закріплює суб'єктивні права та юридичні обов'язки суб'єктів. Такими механізмами є: конкретизація закону в підзаконних актах; пояснення норм права у актах офіційного тлумачення; наявність процесуальних норм, які регулюють порядок прийняття, застосування та виконання закону; наявність різноманітних актів застосування права.

На третьому етапі відбувається власне реалізація права, безпосереднє

втілення правової норми в діяльності суб'єктів права. У більшості випадків правові норми реалізуються в рамках правовідносин, у яких учасники цих відносин виступають носіями конкретних суб'єктивних прав і юридичних обов'язків стосовно один одного. Здійснення суб'єктивних прав одними суб'єктами права в таких випадках залежить від вчинення певних юридично значимих дій іншими суб'єктами, тобто від виконання ними своїх обов'язків. Для здійснення суб'єктивних прав в рамках правовідносин необхідний вияв ініціативи з боку суб'єктів права. При цьому реалізація відповідних норм права призводить до виникнення, зміни або припинення правовідносин [1, с. 62].

Таким чином, з вищенаведеного можна дійти висновку, що під реалізацією норм права розуміється інтелектуально-вольова діяльність суб'єктів права, що спрямована на використання, виконання, дотримання та застосування правових норм, здійснюється для задоволення потреб та досягнення бажаного особистого чи соціального результату. Реалізація норм права має величезне значення. По-перше, шляхом правореалізації здійснюються суб'єктивні права та обов'язки, без яких учасники не зможуть самотійно втілити правові норми у життя. По-друге, норми права встановлюють специфіку правовідносин, відповідно до якої визначається поведінка учасників правовідносин. По-третє, реалізація норм права необхідна також у разі виникнення спору між учасниками правовідносин. По-четверте, реалізація норм права виникає з необхідності контролю з боку держави за законністю та доцільністю дій учасників правових відносин або коли вимагається офіційне підтвердження наявності або відсутності конкретних фактів та спеціальне їх юридичне оформлення.

Реалізація норм права передбачає соціальну і правомірну поведінку суб'єктів, їхню позитивну діяльність для досягнення певних соціальних результатів. Проте ця поведінка не є кінцевим результатом реалізації правового припису. Як і правомірна поведінка, реалізація норм права нерозривно пов'язана з досягненням певного соціального ефекту. Учасники конкретних суспільних відносин діють у відповідності з чинним законодавством, виконують його вимоги і, врешті решт, створюють порядок, який, на погляд держави, найкраще відповідає інтересам суспільства та особи, забезпечує подальший прогресивний розвиток суспільства.

Першою формою реалізації норм права є дотримання норм права, сутність якої полягає в пасивній поведінці суб'єктів щодо здійснення негативних дій, передбачених нормою права. З урахуванням того, що під правопорушенням розуміється визначене законом неправомірне винне діяння деліктоздатної особи, за вчинення якого вона може бути притягнута до юридичної відповідальності, заборонні норми не дозволяють протиправну поведінку, що є небажаною для держави й суспільства та встановлюють обов'язок особи не вчиняти певних дій. Тому, якщо в санкції норми встановлена юридична відповідальність негативного характеру, то такі дії вважаються забороненими законодавцем. Наприклад, стаття 15 Конституції України забороняє цензуру в державі або утримання громадянина від спроб вивезення за кордон речей, які заборонені для вивезення.

Другою формою реалізації норм права є виконання права. На нашу думку, це одна з форм його реалізації, сутність якої полягає в здійсненні суб'єктом

зазначених у зобов'язуючих нормах права дій. У нормах зобов'язуючого характеру викладаються вимоги активної поведінки щодо здійснення в цих нормах позитивних дій із боку суб'єктів права, такі норми мають подвійну природу, оскільки, з однієї сторони, суб'єкт, який якісно виконує покладений на нього обов'язок, може бути заохочений і його дії спрямовуються на досягнення бажаного для держави і суспільства результату, а з іншої сторони – відмова від виконання зобов'язуючих норм або неналежне їх виконання призводить до застосування державного примусу. Прикладом виконання норм права може слугувати неухильне виконання працівниками покладених трудових обов'язків, що впливає з норм трудового законодавства.

Третьою формою реалізації норм права є використання норм права, відповідно до якої здійснюється втілення уповноважуваних норм. Ми вважаємо, що ці норми надають суб'єктам право здійснювати передбачені ними позитивні дії. Водночас форма використання норм права порівняно з іншими формами реалізації норм права має свої особливості, оскільки основою їх втілення є реалізація суб'єктивного права, а не реалізація юридичного обов'язку та заборони. За таких умов суб'єкт сам вирішує, чи використати належне право або утриматися від цього, але норма реалізується. На нашу думку, прикладом використання права може бути реалізація права на спадщину.

Четвертою формою реалізації є застосування норм права, що, на наш погляд, являє собою владну діяльність компетентних органів держави та посадових осіб щодо підготовки та прийняття індивідуальних рішень у юридичній справі на основі юридичних фактів та конкретних правових норм.

Отже, надавши власну характеристику кожній із форм реалізації норм права, хочемо наголосити, що реалізація норм права - це правомірна поведінка суб'єктів щодо використання прав, виконання обов'язків і дотримання заборон. Відзначимо, що зазначеними способами правомірна поведінка не вичерпується. Зокрема, правомірним може бути не тільки використання, але і невикористання, тобто нездійснення суб'єктивних прав.

Список використаних джерел

1. Пацурківський Ю.П. реалізація права: поняття, зміст та співвідношення з суміжними категоріями / Ю.П. Пацурківський // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія «Правознавство». –2012.–Вип. 636. – С. 59-64.

2. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. – К., 2001. – 176 с.

3. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.

4. Теремцова Н. В. Природа правомірної поведінки людини (культура поведінки людини, механізм індивідуальної поведінки, антисуспільна поведінка, конформістська поведінка...) / Теремцова Н. В. // Вісник НТУУ "КПІ". Політологія. Соціологія. Право : збірник наукових праць. – 2010. – № 2 (6). – С. 167–170.

5. Теремцова Н.В. Проблеми реалізації норм права щодо правомірної поведінки. Альманах права Національної академії наук України, 2016. №7 с. 245-

247 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ap_2016_7_63

6. Теремцова Н.В. Правовий прогрес та рівень правової культури громадян в умовах розбудови правової держави. Європейські перспективи. 2016. No 2. С. 9–14.

7. Теремцова Н.В. Законодавство: проблема ефективності щодо застосування (соціолого-правовий аспект). Малий і середній бізнес. 2013. № 3 (54), С.11-15.

8. Хропанюк В.Н. Теорія держави і права: підручник для ВНЗ / В.Н. Хропанюк. – М.: Омега-Л, 2008. – 384 с.

9. Юридична енциклопедія: в 6 т. / за ред. Ю.С. Шемшученка. Київ, 2003. 733 с.

*Ющик Юрій Андрійович,
курсант Навчально-наукового
інституту № 3 Національної
академії внутрішніх справ*

*Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ З НАСЕЛЕННЯМ

Сучасна правоохоронна діяльність розпочалась зі створення Робертом Пілом Лондонського столичного поліцейського округу у 1829 році. Нові поліцейські сили впровадили для боротьби із щораз зростаючим рівнем злочинності у столиці Англії. Піл, перший начальник поліції, став автором декількох нововведень, які все ще практикуються. По-перше, він призначив офіцерів для регулярного пішого патрулювання територій з метою запобігання та припинення злочинів. Патрулювання дозволило поліцейським і мешканцям познайомитися одне з одним. Щоб підтримати офіцерів, Р. Піл також запровадив озброєні командні структури.

Підхід Р. Піла описаний у дев'яти принципах. Згідно з ними, головна мета існування поліції – це попередження злочинів і безчинств. Також у принципах наголошується, що здатність поліції виконувати свої обов'язки залежить від загального схвалення дій поліції з боку населення, і поліція має завжди підтримувати відносини з громадськістю.

У США поліцейська діяльність розвивалася схожим чином, що і в Британії. У першій половині ХХ ст. більшість підрозділів у США оперували так званою «професійною» моделлю поліцейської діяльності. Згідно з цією моделлю, місцеві відділи поліції були організовані довкола жорстких ієрархічних ліній, використовували стандартизовані оперативні протоколи, і були зосереджені на